

УДК 342.7-055.3:341.645.5(4-6ЄС)
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2026-2-3>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСІБ З ТРАНСІДЕНТИЧНІСТЮ У РІШЕННЯХ СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Волкова Дар'я Сергіївна,
аспірантка кафедри конституційного права України
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
d.s.volkova@nlu.edu.ua
orcid.org/0009-0007-5879-4180

Метою статті є дослідження правових позицій Суду Справедливості Європейського Союзу щодо забезпечення прав осіб з трансідентичністю, важливо розглянути питання пов'язане з персональними даними трансгендерної особи, а також питання пенсійного забезпечення осіб, що змінили стать. Необхідно проаналізувати висновки Генеральних адвокатів під час розгляду справ у Суді Справедливості Європейського Союзу, які є важливим елементом справедливого та законного рішення.

У статті було використано метод аналізу, а також порівняльно-правовий метод, які було застосовано під час розкриття обставин справи, правових норм та висновків судів.

Результати дослідження полягають у здійсненні комплексного аналізу європейського досвіду забезпечення прав осіб із трансідентичністю у практиці Суду справедливості Європейського Союзу. Досліджено еволюцію підходів Суду до тлумачення принципу недискримінації за ознакою статі, гендерної ідентичності та сексуальної орієнтації, започатковану у справах «VP проти Національного генерального управління імміграційної поліції Угорщини» та «Мірін проти Управління реєстрації осіб м. Клуж, Служби цивільного стану Управління реєстрації осіб та адміністрування баз даних Міністерства внутрішніх справ, Муніципалітету Клуж-Напока, у присутності Асоціації «Ассерт», Національної ради з боротьби з дискримінацією», у яких дискримінацію у зв'язку зі зміною статі було визнано формою дискримінації за статтю. Розглянуто правові аспекти захисту персональних даних трансгендерних осіб крізь призму стандартів права ЄС про повагу до приватного життя та обмеження обробки чутливих даних відповідно до вимог Загального регламенту про захист даних (GDPR) і загальної практики Суду щодо спеціальних категорій персональних даних. Проаналізовано питання пенсійного забезпечення осіб, які здійснили юридичне визнання зміни статі, зокрема з урахуванням позиції Суду у справі «МВ проти Державного секретаря з питань праці та пенсій», де встановлено неприпустимість обмеження доступу до пенсійних прав через невиконання вимог, що порушують гідність та приватність трансгендерної особи.

Обґрунтовується висновок про формування в межах права ЄС системи підвищених гарантій прав людини для трансгендерних осіб, що сприяє уніфікації національних стандартів захисту, утвердженню принципів рівності, гідності та недискримінації.

Ключові слова: права людини, четверте покоління прав людини, гендерна ідентичність, гендерне законодавство, трансідентичність, запобігання дискримінації, Суд Справедливості ЄС.

EUROPEAN EXPERIENCE IN ENSURING THE RIGHTS OF TRANSGENDER PEOPLE IN THE DECISIONS OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION

Volkova Daria Serhiivna,
Postgraduate Student at the Department of Constitutional Law of Ukraine
Yaroslav Mudryi National Law University
d.s.volkova@nlu.edu.ua
orcid.org/0009-0007-5879-4180

The purpose of this article is to examine the legal positions of the Court of Justice of the European Union regarding the protection of the rights of transgender persons. It is important to consider issues related to the personal data of transgender persons, as well as issues related to pension provision for persons who have changed their gender. It is necessary to analyse the conclusions of the Advocates General during the consideration of cases in the Court of Justice of the European Union, which are an important element of a fair and lawful decision.

The article uses the method of analysis, as well as the comparative legal method, which were applied during the disclosure of the circumstances of the case, legal norms and conclusions of the courts.

The results of the study consist of a comprehensive analysis of European experience in ensuring the rights of transgender persons in the practice of the Court of Justice of the European Union. The evolution of the Court's approaches to interpreting the principle of non-discrimination on grounds of sex, gender identity and sexual orientation, initiated in the cases of VP v. the National Directorate General of Immigration Police of Hungary and Mirin v. the Cluj Civil Registry Office, Civil Status Service of the Department of Registration and Database Administration of the Ministry of Internal Affairs, Municipality of Cluj-Napoca, in the presence

of the Association 'Accept', National Council for Combating Discrimination, in which discrimination in connection with gender reassignment was recognised as a form of discrimination on the basis of sex. The legal aspects of protecting the personal data of transgender persons were examined through the prism of EU law standards on respect for privacy and restrictions on the processing of sensitive data in accordance with the requirements of the General Data Protection Regulation (GDPR) and the general practice of the Court regarding special categories of personal data. The issue of pension provision for persons who have undergone legal gender reassignment is analysed, in particular taking into account the position of the Court in the case of *MB v Secretary of State for Work and Pensions*, which established that it is inadmissible to restrict access to pension rights through non-compliance with requirements that violate the dignity and privacy of transgender persons.

The conclusion is justified that a system of enhanced human rights guarantees for transgender persons is being developed within EU law, which contributes to the unification of national standards of protection and the establishment of the principles of equality, dignity and non-discrimination.

Keywords: human rights, fourth generation human rights, gender identity, gender legislation, transidentity, prevention of discrimination, Court of Justice of the EU.

Вступ. Особи з трансідентичністю потребують захисту на національному законодавчому рівні, адже існує необхідність забезпечення доступу до реалізації соціальних гарантій держави на одному рівні з іншими громадянами. Однак існують випадки, коли трансгендери не мають можливості отримати обсяг гарантованих прав, тому змушені звертатися до судових інстанцій.

Судова практика країн, які входять до складу Європейського Союзу та Суду Справедливості Європейського Союзу, відображає проблемні, неврегульовані питання, які потребують тлумачення, з якими звертаються особи у різних галузях права.

Серед науковців, які досліджували дану тему варто виокремити професора права Ліну Тріантафілію Пападопулу з її працею «Закон про сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність в Європейському Союзі та його Суді», яка охоплює судову практику ЄС у сфері недискримінації та захисту прав ЛГБТІ, зокрема трансгендерних осіб, у різних галузях права (Paradouroulou, 2024).

Марджолін ван ден Брінк і Пітер Данн проводили дослідження, зосереджені на практичних і політичних аспектах, включно з дискримінацією, доступом до соціальних прав і процедурною рівністю, які викладено у праці «Трансгендерні та інтерсексуальні права на рівність в Європі – порівняльний аналіз» (Brink, Dunne, 2018).

Кріста Тобл аналізує судову практику Суду Справедливості ЄС щодо гендерної різноманітності та дискримінації, зокрема її досягнення викладено у праці «Трансгендерні та інтерсексуальні особи: дискримінація за ознакою статі, гендерної ідентичності та гендерного самовираження» (Agius, Tobler, 2011).

На жаль, в Україні наразі відсутні системні праці присвячені аналізу позицій Суду Справедливості ЄС.

Метою дослідження є аналіз судової практики Суду Справедливості ЄС, який надає законодавче тлумачення норм, застосованих національними судами у своїх рішеннях під час розгляду справ, важливо розглянути питання пов'язане з персональними даними трансгендерної особи, а також питання пенсійного забезпечення осіб, що змінили стать.

Необхідно проаналізувати висновки Генеральних адвокатів під час розгляду справ у Суді Справедливості Європейського Союзу, які є важливим елементом справедливого та законного рішення.

1. Проблемні питання внесення змін до персональних даних трансгендерних осіб

Особи з трансідентичністю потребують належного забезпечення реалізації їх прав та свобод. Наразі практика Суду справедливості Європейського Союзу показує, що досі існують певні колізії, які дискримінують дану категорію громадян.

У рішенні СС ЄС по справі «VP проти Національного генерального управління імміграційної поліції Угорщини» порушено важливе питання пов'язане з персональними даними трансгендерної особи.

Обставини справи докладно викладено у висновках генерального адвоката Антоні М. Коллінза, з яких слідує, що: «У 2014 році компетентний орган Угорщини надав статус біженця V.P. (далі – заявник), особі іранського громадянства, народженій жіночої статі. У рамках процедури, що призвела до прийняття цього рішення, заявник посилався на свою транссексуальність як підставу для визнання цього статусу та надав як докази довідки від лікарів-психіатрів та гінекологів. Після визнання зазначеного статусу Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (Національне управління поліції у справах іноземців, Угорщина, далі – відповідач) зареєструвало в реєстрі біженців, який воно веде, особисті дані заявника, включаючи стать, для полегшення його ідентифікації. У реєстрі зазначено, що заявник є жінкою.

У 2022 році, відповідно до статті 16 Регламенту (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільний рух таких даних, що скасовує Директиву 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) (далі – Регламент ЄС), позивач подав до відповідача запит про виправлення реєстру про надання притулку в двох аспектах: по-перше, про зміну імені, під яким він був зареєстрований, і, по-друге, про зміну зазначення статі з «жіночої» на «чоловічу». На підтвердження цього клопотання

заявник надав ті самі медичні докази, які він подавав в рамках процедури надання прибутку. Рішенням від 11 жовтня 2022 року (далі – «рішення») відповідач відхилив зазначене клопотання. Він зазначив, що надані документи лише підтверджують, що заявник є трансгендерною особою. Ці документи не підтверджували, що він переніс хірургічне втручання з метою зміни статі та змінив стать. Заявник звернувся до суду першої інстанції з метою скасування рішення. Протягом усього відповідного періоду заявник ідентифікував себе як чоловік. Він стверджує, що з концептуальної точки зору транссексуальність передбачає зміну статі. Медичні висновки підтверджують, що заявник має чоловічу зовнішність і що йому було поставлено діагноз F64.0 за Міжнародною класифікацією хвороб, що відповідає транссексуальності. Посилаючись на практику Європейського суду з прав людини, заявник стверджував, що хірургічне втручання не є необхідним для зміни статі. Процедура виправлення, передбачена статтею 16 Регламенту ЄС, не вимагає від особи надання «надмірних доказів», зокрема, підтвердження того, що вона пройшла хірургічне втручання з метою зміни статі. У будь-якому разі, така вимога суперечить судовій практиці ЄСПЛ. Вона також порушує статтю 1 («Людська гідність»), статтю 3 («Право на недоторканність особи»), статтю 7 («Повага до приватного і сімейного життя») та статтю 52, параграф 3 (положення, що встановлює принцип рівноцінного захисту основних прав) Хартії основних прав Європейського Союзу (далі «Хартія»).» (Conclusions de l'Avocat Général M. Anthony M. Collins, 2024: 4-5), (Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС, 2016).

У даній справі відповідач заперечував проти задоволення позову, з огляду на відсутність документів, що підтверджують зміну статі. Будапештський столичний суд вирішив зупинити провадження та передати справу до Суду справедливості ЄС.

Судом була розглянута дана справа та зроблені висновки, з яких слідує, що: «Статтю 16 Регламенту (ЄС) 2016/679 Європейського Парламенту та Ради від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб стосовно обробки персональних даних та про вільний рух таких даних, що скасовує Директиву 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) слід тлумачити так, що вона вимагає від національного органу, відповідального за ведення публічного реєстру, виправляти персональні дані, що стосуються гендерної ідентичності фізичної особи, якщо такі дані є неточними у значенні статті 5 (1)(d) цього Регламенту.

Статтю 16 Регламенту 2016/679 слід тлумачити так, що для реалізації права на виправлення персональних даних, що стосуються гендерної ідентичності фізичної особи, які містяться в публічному реєстрі, особу можуть

зобов'язати надати конкретні та достатні докази, які можна обґрунтовано вимагати від особи для встановлення неточності у цих даних. Однак держава-член за жодних обставин не може обумовлювати здійснення цього права через адміністративну практику надання доказів операції зі зміни статі (VP contre Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, 2025: 13-14).

Таким чином, Суд Справедливості ЄС у даній справі підтримав позицію заявника та вказав, що внесення змін щодо персональних даних, пов'язаних з гендерною ідентичністю, не повинно підтверджуватися документами пов'язаними з операційним втручанням щодо зміни статі. Завдяки даному рішенням можна стверджувати, що операційне змінення статевої приналежності не є обов'язковим елементом поняття трансгендерної особи.

У даному контексті вважаємо за необхідне розглянути справу C-4/23 Мірін проти Управління реєстрації осіб м. Клуж, Служби цивільного стану Управління реєстрації осіб та адміністрування баз даних Міністерства внутрішніх справ, Муніципалітету Клуж-Напока, у присутності Асоціації «Асепт», Національної ради з боротьби з дискримінацією.

Відповідно до обставин справи, описаних у висновку Генерального адвоката Жана Рішара де ла Тура: «Заявник – громадянин Румунії, був зареєстрований при народженні 24 серпня 1992 року в Клуж-Напоці (Румунія) як особа жіночої статі. Після переїзду з батьками до Сполученого Королівства у 2008 році, заявник набув британського громадянства шляхом натуралізації 21 квітня 2016 року. Відтоді він має подвійне румунське та британське громадянство. 21 лютого 2017 року заявник змінив своє ім'я та титул з жіночого на чоловічий відповідно до процедури «deed poll» (акт про зміну імені). Після виконання цієї формальності він обміняв певні офіційні документи, видані британською владою, а саме: водійські права та паспорт.

29 червня 2020 року заявник отримав у Великій Британії «Gender Recognition Certificate» (GRC) – документ, що підтверджує його чоловічу гендерну ідентичність. У травні 2021 року на підставі двох документів, отриманих у Великій Британії, а саме deed poll та GRC, заявник звернувся до відділу реєстрації актів цивільного стану міста Клуж з проханням внести до його свідоцтва про народження відомості про зміну імені, статі та персонального ідентифікаційного номера, щоб вони відповідали чоловічій статі, а також видати йому нове свідоцтво про народження з цими новими відомостями. Через відмову у наданні цієї послуги заявник 14 вересня 2021 року звернувся до Judecătoria Sectorului 6 București (суд першої інстанції 6-го округу Бухареста, Румунія), суд, що передав справу, з тими самими вимогами в рамках позову проти служби цивільного стану міста Клуж, управління, відповідального за реєстр осіб та управління базами даних Міністерства

внутрішніх справ, а також муніципалітету міста Клуж-Напока.

Заявник просить суд, який направив справу, зобов'язати привести його свідоцтво про народження у відповідність до його гендерної ідентичності, остаточно визнаної у Сполученому Королівстві. Він просить про безпосереднє застосування права Європейського Союзу, зокрема права кожного громадянина ЄС вільно пересуватися та перебувати на території Союзу, щоб він міг безперешкодно користуватися цим правом, маючи проїзний документ, що відповідає його чоловічій гендерній ідентичності. На його думку, зобов'язання пройти нову судову процедуру в Румунії, спрямовану безпосередньо на отримання схвалення зміни статі, наражає його на ризик отримати рішення, яке суперечить рішенню, прийнятому британськими органами влади, оскільки Європейський суд з прав людини визнав, що румунська процедура є недостатньо чіткою та передбачуваною.

Румунські органи влади, які виступають відповідачами, стверджують, що позов має на меті отримати визнання її нового особистого соціального статусу, що є результатом змін, які відбулися за кордоном. Однак відповідно до статті 43, підпункту і, Закону № 119/1996 про акти цивільного стану, відомості про зміни у цивільному стані заносяться до актів про народження у разі зміни статі на підставі остаточного рішення суду.» (Conclusions de l'Avocat Général M. Jean Richard de la Tour, 2024: 5-6).

У даній справі піднімається питання правозастосування, адже необхідність надання рішення Судом Справедливості ЄС обґрунтована відсутністю належної практики, яка б розкрила тлумачення застосування норми статті 21 Договору про функціонування Європейського Союзу у випадку, коли особа, яка є громадянином Румунії, де вона народилася, та Сполученого Королівства, де вона проживає з 2008 року, просить компетентні органи Румунії оновити своє свідоцтво про народження, щоб відобразити своє нове ім'я та гендерну ідентичність, які вона законно набула у Сполученому Королівстві до закінчення перехідного періоду, встановленого на 31 грудня 2020 року. (Договір про функціонування Європейського Союзу № С 83/01, 2010).

Судом Справедливості ЄС у своєму рішенні від 04 жовтня 2024 року вказано, що: «національне законодавство, яке перешкоджає трансгендерній особі через відсутність визнання її гендерної ідентичності виконувати умову, необхідну для здійснення права, захищеного правом ЄС, має, в принципі, вважатися несумісним з правом ЄС. У цій справі ні суд, що подає запит, ні уряд Румунії не надали жодної інформації щодо цілей, яких переслідує національне законодавство, що розглядається в основному провадженні, яке не дозволяє визнавати та реєструвати у свідоцтві про народження зміну імені та гендерної ідентичності, законно набути в іншій державі-члені, і таким чином змушує відповідну особу ініціювати нову процедуру зміни своєї гендерної ідентичності

в національних судах, що ігнорує цю зміну, вже законно набути в цій іншій державі-члені.

Більше того, навіть якщо припустити, що таке національне законодавство переслідує законну мету, його в будь-якому випадку можна вважати виправданим лише за умови, що воно відповідає основним правам, гарантованим Хартією, дотримання яких забезпечує Суд.» (M.-A. A. Contre Direcția de Evidență a Persoanelor Cluj, Serviciul stare civilă, Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date din Ministerul Afacerilor Interne, Municipiul Cluj-Napoca, 2024: 13-14).

Підсумовуючи, Судом Справедливості ЄС було чітко вказано, що: «У цьому відношенні не має значення той факт, що заява про визнання та реєстрацію зміни імені та гендерної ідентичності була подана в цій першій державі-члені в день, коли вихід іншої держави-члена з Європейського Союзу вже набрав чинності.» (M.-A. A. Contre Direcția de Evidență a Persoanelor Cluj, Serviciul stare civilă, Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date din Ministerul Afacerilor Interne, Municipiul Cluj-Napoca, 2024: 15).

Таким чином, можна стверджувати, що національне законодавство країн-членів ЄС, яке створює додаткові перешкоди щодо внесення змін до документів, пов'язаних зі зміною гендерної ідентичності громадян, має вважатися несумісним з правом ЄС.

2. Проблемні питання пенсійного забезпечення осіб, що змінили стать

Проблемні питання пенсійного забезпечення осіб, що змінили стать піднімають у різних країнах світу все частіше. Дане питання відображено у справі С-451/16 МВ проти Державного секретаря з питань праці та пенсій.

Висновок Генерального адвоката Міхала Бобека детально викладає обставини справи: «МБ – трансгендерна особа, яка змінила стать з чоловічої на жіночу. З 1974 року вона одружена з жінкою. З 1991 року вона живе як жінка, а в 1995 році вона зробила операцію зі зміни статі. У 2008 році їй виповнилося 60 років, що на той час було законним віком виходу на пенсію для жінок у Великій Британії. Вона подала заявку на отримання державної пенсії. Ця заявка була відхилена на тій підставі, що МБ не пройшла законну процедуру визнання зміни статі. Отже, згідно з національним законодавством, вона все ще була чоловіком.

МБ вирішила не подавати заяву про визнання зміни статі відповідно до національного законодавства, що діяло на той час. Причина цього проста: однією з умов такого юридичного визнання було те, що вона мала бути «незаміжною», оскільки Велика Британія та Північна Ірландія на той час не визнавали шлюби між особами однієї статі. Для МБ це означало, що вона мала подати заяву про анулювання шлюбу, чому вона та її дружина заперечували. У цьому фактичному контексті питання, передане Верховним судом Сполученого Королівства, є досить чітким: чи суперечить умова щодо незаміжного стану в сфері

соціального забезпечення забороні будь-якої дискримінації за ознакою статі, передбаченій Директивою 79/7/ЄЕС?» (Conclusions de l'Avocat Général M. Michal Bobek, 2017: 1).

Генеральний адвокат у своєму висновку підіймає тему дискримінації щодо осіб трансідентичністю, зазначаючи: «Як і у справі, що стала предметом рішення у справі Річардс, яка також стосувалася Директиви 79/7 та доступу до пенсії за віком, у даній справі особами, які мають бути предметом порівняння (компараторами), є, з одного боку, трансгендерні чоловіки, які стали жінками, а з іншого боку, цисгендерні жінки. Це порівняння (tertium comparationis) стосується доступу до пенсії за вислугою років, що належить до системи соціального забезпечення. Однак уряд Сполученого Королівства виступив проти порівняння трансгендерних жінок із цисгендерними жінками. Він стверджує, що перші не перебувають у порівнянній ситуації. Це пов'язано з тим, що цисгендерні жінки не можуть одружуватися з особами жіночої статі, тоді як трансгендерні жінки можуть укласти шлюб з іншою жінкою після визнання їхньої нової гендерної ідентичності. Отже, ці дві категорії осіб та умови, що їх стосуються, є абсолютно несумісними. Я не поділяю цю думку. Аргумент, висунутий урядом Сполученого Королівства, призводить до виділення однієї з другорядних, неістотних характеристик осіб, що є предметом порівняння, – питання сімейного стану – і перетворення її на вирішальний елемент, що визначає порівнянність. Іншими словами, уряд Сполученого Королівства фактично намагається переосмислити мету порівняння, яке стосується доступу до пенсійних виплат, перетворивши його на питання статусу особи. Але сам по собі сімейний стан не має жодного впливу на доступ до державної пенсії, як для цисгендерних чоловіків, так і для цисгендерних жінок.» (Conclusions de l'Avocat Général M. Michal Bobek, 2017: 8), (Directive du Conseil relative à la mise en œuvre progressive du principe de l'égalité de traitement entre hommes et femmes en matière de sécurité sociale, 1978).

Велика Палата Суду Справедливості ЄС розглянула дану справу та зазначила, що: «видається, що національне законодавство менш сприятливо ставиться до особи, яка змінила стать після одруження, ніж до особи, яка зберегла свою стать при народженні та перебуває у шлюбі. Таке менш сприятливе ставлення ґрунтується на статі та може становити пряму дискримінацію у значенні статті 4 (1) Директиви 79/7.» (MB contre Secretary of State for Work and Pensions, 2018: 6).

Вважаємо, що Судом було правильно розкрито обставини справи: «наданої в постанові про запит, зрозуміло, що предметом національного законодавства, що розглядається в основному провадженні, є надання державної пенсії «категорії А», на яку можуть претендувати особи, які досягли встановленого законом пенсійного віку. Сторони основного провадження уточнили під час слухання

в Суді, що національне законодавство надає таку пенсію всім особам, які досягли цього віку та зробили достатні внески до державної пенсійної системи Сполученого Королівства. Відповідно, видається, що державна законодавча пенсійна схема, що розглядається в основному провадженні, захищає від ризиків старості, надаючи відповідній особі право на пенсію, набуту у зв'язку з внесками, сплаченими цією особою протягом її трудового життя, незалежно від сімейного стану.» (MB contre Secretary of State for Work and Pensions, 2018: 7).

З рішення суду вбачається, що позиція Генерального адвоката була більш переконлива та лягла в основу позиції Суду Справедливості ЄС: «як зазначив Генеральний адвокат у пункті 43 свого Висновку, аргумент уряду Сполученого Королівства, який наголошує на різниці у сімейному стані цих осіб, робить цю різницю вирішальним елементом у визначенні порівнянності ситуацій, що розглядаються, тоді як сімейний стан сам по собі не має значення для цілей призначення державної пенсії за віком, про яку йдеться в основному провадженні. Більше того, мета умови анулювання шлюбу, на яку посилається уряд, а саме, уникнення шлюбу між особами однієї статі, не пов'язана з цією пенсійною схемою. Як наслідок, ця мета не впливає на порівнянність ситуації особи, яка змінила стать після одруження та ситуації особи, яка зберегла свою стать при народженні та перебуває у шлюбі, з огляду на предмет та умови, за яких призначається ця пенсія за віком, як зазначено у пункті 43 цього рішення.

З огляду на всі вищезазначені міркування, відповідь на поставлене питання полягає в тому, що Директива 79/7, зокрема перший абзац статті 4 (1), прочитаний разом з третім абзацом статті 3 (1)(a) та статтею 7 (1)(a), повинна тлумачитися як така, що перешкоджає національному законодавству, яке вимагає від особи, яка змінила стать, не лише відповідати фізичним, соціальним та психологічним критеріям, але й відповідати умові не перебувати в шлюбі з особою статі, яку вона набула в результаті цієї зміни, щоб мати можливість претендувати на державну пенсію з встановленого законом пенсійного віку, що застосовується до осіб набутої статі.» (MB contre Secretary of State for Work and Pensions, 2018: 7-8).

Таким чином, у даній справі Судом Справедливості ЄС було розглянуте питання нарахування пенсії особі з трансідентичністю, яка перебуває в одностатевому шлюбі та визнано положення національного законодавства, яке унеможлиблює отримання пенсії без розірвання шлюбу таким, який є прямою дискримінацією за ознакою статі та тому є забороненим Директивою 79/7.

Висновки. Проведене дослідження свідчить, що практика Суду Справедливості Європейського Союзу відіграє системоутворюючу роль у формуванні єдиних стандартів захисту прав осіб із трансідентичністю. Суд послідовно

11. Council Directive of 19 December 1978 on the progressive implementation of the principle of equal treatment for men and women in matters of social security, No. 79/7. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:31979L0007> (accessed 10 January 2026).

12. Judgment of the Court (Grand Chamber) of 26 June 2018, MB v Minister for Employment and Pensions, C-451/16. URL:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:62016CJ0451> (accessed 13 January 2026).

Дата першого надходження статті до видання: 06.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.05.2026